

A Gyulai Erkel Ferenc Múzeum Kiadványai

Szerkesztő: Dankó Imre

33

Sugár István

**A Gyulai Államépítészeti
Hivatal Futárszolgálat
1944-45-ben**

Gyula 1962

A Vörös Hadsereg 1944. október első felében felszabadította Békés megyét. A fasiszta csapatok kiverése után hamarosan megindult az újjáépítés nehéz, de szép és hamarosan eredményeket felmutató munkája. Csak példának említjük, hogy az 1944. október 7-én felszabadult Békéscsabán már 9-én megalakult a demokratikus erők legszélesebb összefogásával a Városi Tanács.¹

Az egyes helységek felszabadulását hamarosan követte a közigazgatás újjászervezése. A megye élén akkor a Gyulán székelő „Békésvármegye Közigazgatási Főnökség” állott, mely hamarosan felvette a kapcsolatot a megye városainak, községeinek megújított vezetőségével. Elengedhetetlen szükségszerűségként merült fel a postai összeköttetés megteremtése. A lakosság részéről is elemi erővel mutatkozott meg a levelezésbeli kapcsolatok felvételének kívánsága. Az új közigazgatás kiépítése, a rendeletek és jelentések továbbítása lehetetlen volt postai összeköttetés nélkül. A Magyar Posta működésének rövid időn belül való megindítását jelentősen hátráltatta a fasiszták által nyugatra hurcolt vasúti kocsik és postai felszerelések hiánya, illetve a háború során bekövetkezett kisebb-nagyobb vasúti pályarongálódás is. A levélpostai küldeményeket rendszeresen szállító vasúti forgalom teljesen leállt. Az újjászülető élet azonban nem várhatott addig, amíg a szabályos postai forgalom megindult. A Gyulán megalakult közigazgatási központban, a „Békésvármegyei Közigazgatási Főnökség”-en megszületett egy remek ötlet — visszavonulva a postatörténeti múltba —, ideiglenes jelleggel felállítják, életre hívják a futárszolgálatot. 1944 november 2-án adja ki a közigazgatási főnök idevágó, 28/1944. számú határozatát:²

„Békésvármegye közigazgatása zavartalan menetének biztosítása céljából, valamint a szünetelő postaforgalom pótlásául szükségesnek mutatkozik a vármegye községei és városai közötti kapcsolat rendszeres kiépítése, kidolgozása. Ennek érdekében, más mód hiányában a vármegyei állami útörök futárszolgálatát vagyok kénytelen igénybe venni, s akként rendelkezni, hogy a hivatalos, s esetleg később magánlevelek továbbítását az államépítészeti hivatal irányítása alatt álló útörök staféta-rendszere szerint bonyolítsam le.”

A határozat a továbbiakban utasítja a gyulai Államépítészeti Hivatal vezetőjét, hogy „a vármegye egész területére úthálózatok szerint elkülönítve, az egyes útórszakaszok feltüntetésével, készítsen egy úgynevezett menetrendet és a futárszolgálat körül szükségessé váló rendelet kibocsátása iránt haladéktalanul intézkedjék.”

Az Államépítészeti Hivatal részéről már két nap múltán, november 4-én ki is ment a rendelkezés a gyulai, békéscsabai és orosházi útbiztossághoz a futárszolgálat „sürgős és pontos megszervezésére ... és haladéktalan beterjesztésére.”³

A futárszolgálatra vonatkozóan ezt jelenti Békés megye alispánja a belügyminiszternek Debrecenbe:

„... A szervezés munkája természetesen rengeteg nehézségbe ütközött. Telefon, posta, vasút es mindenféle közlekedési eszköz hiánya miatt a vármegye községeivel akkor még semmiféle érintkezésünk nem volt. Hallomásból annyit tudtam, hogy nemcsak a központi, hanem a járási és községi tisztviselők ... jó része elmenekült, azonban legelőbb is meg kellett állapítanom a tényleges helyzetet. Legalkalmasabbnak kínálkozott erre az útörök felhasználása olyképpen, hogy a hivatalos leveleket az országúton stafétarendszer szerint egymásnak átadva kézbesítették a vármegye székhelyétől (Gyula) a községekig és onnan vissza. Ez a módszer eléggé bevált... Sajnos így is sok nehézséggel kell megküzdenünk ... mindazonáltal általánosságban megoldottnak mondható a kézbesítés kérdése s, míg a postai szolgálat megindul, addig ezt a rendszert szándékozom életben tartani.. .”⁴

A debreceni Nemzeti Kormányának tett jelentéséből értesült a Kereskedelem- és Közlekedésügyi Minisztérium is az életrevaló Békés megyei kezdeményezésről és annak mintájára, 1954. január 4-én felhívott minden postaigazgatóságot az útőri futárpostaszolgálat megszervezésére az Államépítészeti Hivatalokon keresztül.⁵ A miniszteri leirat is „vasúti összeköttetés, posta-, távíró- és távbeszélő-forgalom részbeni akadályozottsága -ra hivatkozik és a futárposta-szolgálat célját abban jelöli meg, hogy „belekapcsolódjanak az egész felszabadult területen levő postahivatalok (ügynökségek), illetve városok, nagy- és kisközségek a postaforgalomba. Ezáltal a hivatalos- és magánlevél-forgalmat egyaránt, átmenetileg ily módon lehetne

Említésre érdemes feltétlenül, hogy több postaigazgatóságtól a minisztériumba befutott jelentés szerint „még nem mindenütt tettek eleget e fontos szolgálat megszervezésének”, ezért 1945. március 6-án ismételten körgyűlésben sürgeti az illetékes minisztérium az útőri futárposták megszervezését.⁶ A Békés megyei útőri futárposta jelentősége tehát az, hogy a helyi ötletet általánosítva, ennek alapján szervezik meg szerte az országban a kiegészítő postaszolgálatot. Ehhez még csak azt tehetjük hozzá, hogy az országban egyetlen egy megyében sem működött olyan pontosan és olyan hosszú ideig az útőri futárposta-szolgálat, mint éppen Békés megyében.

A Békés megyei futárposta-szolgálat működésének részletei a következők. A gyulai Államépítészeti Hivatal az útorok részére a következő rendeletet bocsátotta ki:

„... egy-egy útor 8 km utat tartozik a legközelebbi útorig megtenni. Az útor kötelessége a postai küldeményeket hiánytalanul út-órtársainak átadni, illetve a címzettnek saját kezűleg a községekben kézbesíteni, hogy a küldemények avatatlan kezekbe ne kerüljenek. A visszafelé haladó postai küldeményeket pedig az Államépítészeti Hivatalba kell az útornek bevinni.”⁶

A futárposta működését például Gyula—Békés viszonylatban így vázolja később dr. Lehoczky István békési útbiztos: „...Az egyik megbízott gyulai útor az Államépítészeti Hivatalban V28 órakor megjelent s ott átvette a többi hivatalok által odaküldött postát s vele elindult Békés felé. A postát átadta a szomszédos útszakaszon dolgozó útornek. ki munkáját abbahagyva, útját egy másik útorig folytatta, ki az egész gyulai küldeményt Békésen az útbiztosi hivatalban átadta, mivel itt Békésen volt az első elosztó állomás. Innen továbbítottak a levelek minden irányba, a szeghalmi járásba, a gyomai és szarvasi járásokba is. A posta általában 11—12 óra között érkezett Békésre, hol felváltva 1—1 útor várt rá az Államépítészeti Hivatal irodájában, s két útvonalon (Szeghalom és Gyoma—Szarvas) útba indult, a leveleket átadva a legközelebbi szakasz útorének, s ez ment tovább, míg a levél, illetve posta rendeltetési helyére nem érkezett ...”⁷

A gyulai Államépítészeti Hivatal által kiadott rendelkezés szerint „... a postai küldemények részben nyomtatott, részben gépírásos tértivevényekkel küldetnek ki, melyek a kézbesítés után az Államépítészeti Hivatalba adandók vissza.”⁸ Ezzel a bevált kézbesítési módszerrel biztosították a fontos és bizalmas közigazgatási levelezés felelősségteljes szállítását és kézbesítését.

Az útoröket a szovjet katonai parancsnokság által lebélyegzett igazolvánnyal és fehér karszalaggal látták el, melyet futárszolgálatuk során maguknál kellett hordaniuk.⁹

A futárposta-szolgálat megindulta után hamarosan, 1945, januárjában, már magánszemélyek is igénybe vették ezt a kisegítő

ÁLLAMÉPÍTÉSZE TI HÍVATA

Útor i futárpost a

GYULA

A gyulai Államépítészeti Hivatal útor i futárpostaszolgá latala által
használt IV. típusú bélyegző lenyomata

postaszolgálatot. A több évi kutatás során hatalmas tömegű olyan levélanyag került elő, melyet a Békés megyei útőri futár-postaszolgálat továbbított.

1945. január 14-én Békés megye alispánja körrendeletet bocsátott ki a megye polgármesterei, főszolgabírói, községi elöljárói és postahivatalai részére:

Mivel a normális postai szolgálat még nem állítható visz

sza és előreláthatólag még hosszú idő szükséges hozzá, kénytelen vagyok az útőri postai kézbesítés rendszerét továbbra is fenntartani. Tekintettel az általános drágulásra, valamint arra a körülményre, hogy a levelek ily módon való kézbesítése sokkal terhesebb és körülményesebb, ezért elkerülhetetlen a postai díjak felemelése. Elrendelem ezért, hogy Békés vármegye területén feladásra kerülő postai küldemények után ezen rendelet kézhezvételétől kezdve a postahivatalok a következő díjakat szedjék: Levelezőlap díja helyben 20 fillér, vidékre 40 fillér. Községes levél díja helyben 40 fillér, vidékre 80 fillér... Felhívom a községi Elöljáróságokat, hogy három ízben dobszó útján tudassák a közönséggel, hogy a postai kézbesítés az útőri szolgálat révén biztosítva van, az ugyancsak közlendő díjak mellett. Utasítom a községi Elöljáróságokat, hogy a maguk részéről is mindent kövessenek el az útőri postai szolgálat minél megbízhatóbbá tétele érdekében és e célból a postai kézbesítést ellátó útőrök ezen munkájukban a legmesszebbmenően támogassák."⁹

A rendelkezésbe foglalt levéldíjszabásemelés — bár megérthető és valóban indokolható — jogszabályellenes volt, mivel ez a tevékenység kizárólag a Kereskedelem- és Postaügyi Minisztérium hatáskörébe tartozik. Az útőrök emberfeletti munkája miatt vált szükségessé a rendkívüli tarifaemelés. A levélpostai küldemények szállítási költségeinek, fentihez hasonló, mérsékelt emelése szerte az országban előfordult. A Debrecenben székelő Nemzeti Kormány Kereskedelem- és Postaügyi Minisztériuma körlevelet küldött a megyék főispánjaihoz, így a Békés vármegyeihez is, melyben tiltakozik a közigazgatási szervek postai díjszabás módosításai ellen és utasítja a főispánt, hogy „ilyen tevékenységtől a jövőben minden illetéktelen szerv tartózkodjék.”¹⁰

Sikerült tisztázni az egyes futárpostai útvonalakat is — azon belül, hogy az útőri futárposta-szolgálat a megye egész területén működött. Ezek szerint a következő útvonalakon közlekedett a Békés megyei Államépítészeti Hivatal útőri futárposta-szolgálat: Gyula— Gyulavári; Gyula—Doboz; Gyula—Ujkígyós; Gyula—Kétegyháza; Gyula—Békés—Mezőberény—Körösladány—Szeghalom; Gyula-Békéscsaba-Mezőmgyer;Békéscsaba—Kondoros—Csabacsüd-Szarvas-Békésszentandrás-Ócsöd;

Békéscsaba—Csorvás-Gerendás;Orosháza—Nagyszénás—Szarvas—Kondoros;-Orosháza—Tótkomlós—Békéssámson;Orosháza—Csorvás—Gerendás;Orosháza Gyopáros—Szentetornya; Orosháza—Gádoros;' Orosháza—Békés-

Államépítészeti Hivatal
ÚTŐRI FUTÁRPOSTA
GYULA

Készpénzzel Bérméntve,

Ódium Ernő
Pölkénynek

GYULA
MSZÉKÉRTŐK
916 JAN 27

207

Gyóni
Folna megye

Gyulán 1940. január 27-én feladott, az Államépítészeti Hivatal útőri futárpostaszolgálatával bevághatott, a Folna megyei Gyónkre címzett levél borítékjának címoldala. Az útőri futárposta I. típusú bélyegzőjével

csaba—Gyula; Nagyszénás—Gádoros—Tótkomlós—Békéscsaba—Gyula; Gyoma—
Endrőd—Szarvas.¹¹

Mint látható, ezen hálózat révén a megye legtávolabbi és legkülönbözőbb helységei léptek egymással levélpostai kapcsolatba. Ezen feltárt hálózat mellett, még feltehetően, más kisebb helységeket összekötő útvonalakon is működött a futárpostaszolgálat.

Igen lényeges kérdés, hogy meddig állott működésben e kiegészítő postai szolgálat? Békés megye alispánjának 1945. április 21-én kelt és a szegedi postaigazgatósághoz intézett átirata szerint „... a postai szállítást hivatott vasúti forgalom egyelőre csak Gyula, Békéscsaba, Orosháza és Tótkomlós közötti útvonalon van biztosítva, a vármegye községeibe azonban továbbra is csak futárposta-szolgálat tudná ellátni a postaszállítást.” Az alispán javaslatot tett a postaigazgatóságnak arra, hogy „a postamester és a postahivatal alkalmazzon postaszállítót, akik kerékpár, vagy fogatos járművel látnák el a szolgálatot... Amennyiben a fenti eljárást sürgősen keresztülvinni nem lehet, akkor rövid úton további intézkedést kérünk a Kereskedelmi Kormánytól arra nézve, hogy az útőri személyzet továbbra is lássa el a futárszolgálatot. Az előterjesztésben az a cél vezetett — írja az alispán —, hogy nem lehet rosszabb a postai forgalom ellátása 1945 áprilisában, mint volt 1944 november havában.”¹² Tehát még 1945 április havában is javában működött az Államépítészeti Hivatal útőri futárposta-szolgálat.

A szegedi Postaigazgatóság egy május 26-án kelt és Békés megyéhez intézett leiratában közli, hogy „... a Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter Úr 1846/1945. III. 1. rendelete alapján az útőri küldöncszolgálat Békés vármegyében folyó évi május 15-ével általában megszűnt.”¹³ A rendszeres postai szolgálat ezután fokozatosan helyreállt, és az alispán egy későbbi abbéli kérdésére, hogy biztosítva lesz-e valamennyi községben a továbbiak során a postai szolgálat, június 26-án azt a választ adta a szegedi postaigazgatóság, hogy „... az említett szolgálat megszüntetése ellenére a postaszállítás Békés vármegye minden községében biztosítva van.”¹⁴

A rendkívül érdekes államépítészeti hivatal útőri futárposta-szolgálat tehát több, mint hat és fél hónapig működött és pótolta a Magyar Posta háborús események folytán megszűnt levéltovábbítási funkcióját.

A kutatás tisztázta, hogy a Békés megyei futárposta-szolgálat nemcsak a megyén belüli helyi forgalmat bonyolította le, hanem a megyéből kifutó, átfutó és más únnen odairányuló levélpostai forgalom szállítását is végezte. A Románia felőli levélforgalomból is kivette a részét. Zömében Gyulánál vették át a Romániából érkező postai zárlatokat és, továbbították megfelelő irányban, céljaik felé.

Az útőri futárposta szorosan együttműködött az egyes helységekből megszervezésre került postahivatalokkal. Azoktól vette át az útőri futár a levélpostai zárlatokat és azoknak adta le, — ha már működött postahivatal a községben.

A postával való szoros együttműködésére mi sem jellemzőbb, mint, hogy ajánlott leveleket is szállított az útőri futárposta-szolgálat, melyekért pedig, tudnivaló, felelősséget is vállal a posta.

Kezdetben a levelek kézbesítését még maguk az útőrök végzik, később már megoszlott e munka a hivatásos postásokkal — a helyzet konszolidálódása nyomán pedig a kézbesítő szolgálat ismét a postások kezébe került. Így fonódott egybe a felszabadulást követő időszak hónapjaiban a hivatásos postás dolgozók és az Államépítészeti Hivatal útőreinek munkája.

Említésre érdemes érdekesség, hogy 1944 decemberében felmerült dr. Lehóczky István békési útbiztosban a gondolat, hogy az útőri futárpostával továbbított levelek bérmentesítése céljára különleges bélyeget készíttessen. A tervek meg is születtek, de a nyomdai munka szünetelése folytán nem valósulhat meg ez az érdekes kezdeményezés. A tervek szerint a bélyeg, egy. a vastagon behavazott országúton haladó útőrt ábrázolt volna, oldalán a leveleket tartalmazó postaszákkal.⁶

A gyulai Államépítészeti Hivatalon átfutó levélpostai küldeményeket, egy, erre a célra készült primitív bélyegzőlenyomattal látták el. E bélyegzők, gyermekeknek való. kis házi nyomda gumibetűiből kerültek ki. Igen nagy számú levélananyag áttanulmányozása nyomán sikerült tisztázni az egymást váltó bélyegzőtípusokat. Az egymás utáni bélyegzőtípusok felirata azonos: „Államépítészeti Hivatal útőri futárposta Gyula.” A szöveg egymás alatti három sorban nyert elhelyezést.

Az I. típus 1945 január végéig volt használatban és piros színben, készült.

A II. típus első példányai 1845 január végéről kerülnek elő. Két változatban ismeretesek: kezdetben ennél a bélyegzőnél is piros festéket használnak, majd február első hetében rátértek a lilára.

A III. típus is lila színben ismeretes, és február közepe táján került használatba.

Ezt váltja fel az utolsó típus, a IV. Ezt március közepe felé kezdték használni, de ennél ismét visszatértek a piros bélyegzőfestékre.

Ezek a bélyegzőlenyomatok különösen azokon a leveleken érdekesek és képviselnek értéket, melyek Romániából érkeztek és az útőri futár-postaszolgálaton keresztül kerültek a Magyar Posta kezébe, illetve végső soron kézbesítésre. Kolozsvárról, a Székelyföldről, Nagyszalontáról, Nagyváradról feladott leveleken találkoztam többek között ilyen bélyegzőlenyomatokkal. Románia erdélyi részeiből orosz gépkocsivezetők, útőrök, utas emberek és alkalmi járatok szállították e leveleket Magyarországra.¹⁵ Ebbe a kisegítő futárláncba kapcsolódott bele értékes munkájával a békés megyei Államépítészeti Hivatal útőri futárposta-szolgálat. Ezt bizonyítják a leveleken található bélyegzőlenyomatok. A romániai postahivatalok bélyegzőlenyomatai mellett ott van a gyulai Államépítészeti Hivatal

útőri futár-postaszolgáltatának bélyegzőlenyomata is, majd pedig a magyarországi postahivataloké, melyeknek átadták a derék útőrök által továbbított, sokszor igen kalandos utakon érkezett leveleket.

A Békés megyei útőri futárszolgáltatának az a postatörténeti jelentősége, hogy két hónappal megelőzte a debreceni Nemzeti Kormány Kereskedelem- és Közlekedésügyi Minisztériumának 1945. január 4-én kelt 9. számú felhívását és például szolgált a magyar posta igazgatásnak egy pontosan működő kiegészítő postaszolgálat megszervezéséhez.

A felszabadulás utáni Magyar Posta történetében ezen kiegészítő jellegű, igen jól működő futárposta-szolgálat, fontos időszakban, új, demokratikus állami életünk kiépítésének idejében, döntő jelentőségű volt és kiállta féléves működése alatt a legkeményebb tűzpróbát. A Magyar Posta hűséges dolgozói és az Államépítészeti Hivatal derék, fáradhatatlan útőrei között kiépült együttműködés maradandó példáját adta a leleményességnek, a becsületes helytállásnak és a fontos közösségi célok érdekében végzett jó munkának.

Hajtsuk meg az elismerés zászlaját a Békés megyei Államépítészeti Hivatal útőri futár-postaszolgálat hősei előtt, akik egy véresen elvihározott háború után, lomokon és roncsokon keresztül, a tél dermedt fagyában, sűrítő szelében, zuhogó esőben, sárban és porban, úttalan utakon sokszor bizony üres gyomorral vitték a postát, hogy -- szokatlan munkájuk révén is — kivegyék részüket az új, demokratikus élet megteremtéséből.

Marik Dénes: Város a front mögött. Gyula, 1957.

Rékésvármegye Közigazgatási Főnökének 28/1944. ikt. számú leirata a gyulai Államépítészeti Hivatalhoz (Pipiez Sándor gyulai lakos magántulajdonában.)

Lásd 2. külzetén, a kiadott utasítás kéziratát.

Gyulai Állami Levéltár. Békésvármegye alispáni iratai. 73/1945.

Idézi a Közlekedés és Kereskedelmügyi Miniszter körrendeletét: Nyíregyházi Állami Levéltár, Szabolcs vármegye Főispáni iratok 1758/1945. szám alatt iktatott K, K. miniszteri körrendelet.

Gyulán végzett kutatásaim során igyekeztem feltárni az Államépítészeti Hivatal iratanyagát, ugyanis az Állami Levéltárba kevés és erősen hiányos anyag került. Sikertelenül tudtam meg, hogy a gyulai Útfenntartó Vállalat folytatja az egykori Államépítészeti Hivatal munkakörét, és az annak jogutódja. A gyulai Útfenntartó Vállalat telephelyének egyik padlásán szétszórt iratanyagra bukkantam. Ezek maradtak meg az egykori irattárból, a többit ugyanis eltűntek. A rengeteg, szét szórt, erősen szennyezett irat között véletlenül sikerült megtalálnom az Államépítészeti **Hivatal 1944.** november 13-án kelt körrendeletét, iktatószáma: 11/1944. A hiányos rendelkezés utasításokat tartalmaz a gyulai és békéscsabai útmesterek és útbiztosok részére. (Az értékes okmányt a Postamúzeumban helyeztem el.)

Dr. Lehóczky István egykori békési útbiztosnak hozzám intézett leveléből.

(Kelt, 1956. IX. 9.)

Lásd 7. és Gyulai Állami Levéltárban a' gyulai Államépítészeti Hivatal iratainak 1945. kötegében 34/1945. útb. sz. alatt.

Gyulai Állami Levéltár. Békésvármegye alispáni iratok. 235/1345. számon. 235/1945. ikt. számú iratok.

Gyulai Állami Levéltár. Békésvármegye alispáni iratok. 235/1945. alap számon 113/1945. K. K. M. ikt. számú irat.

Többek között dr. Lehóczky István volt békési útbiztos. Varga András volt orosházi útbiztos és Pipiez Sándor közlése nyomán és a 6. alatt jelzett okmány.

Gyulai Állami Levéltár. Békésvármegye alispáni iratok. 235/1945. alap számon a 2925/1945. ikt. számú irat.

Gyulai Állami Levéltár. Békésvármegye alispáni iratok. 235/1945. alap számon a 4598/45. ikt. számú irat.

Gyulai Állami Levéltár. Békésvármegye alispáni iratai. 235/1945. alap számon 8.335/1945. ikt. számú irat.

Országos Levéltár. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium megsemmisült (1956.) anyagában, röviddel a megsemmisítés előtt igen rövid tájékoztató kutatást végeztem, akkor akadtam erre az adatra.

(Ezen a helyen kell köszönetet mondanom Gerőcz Gyula ajkai és Komarniczky Pál debreceni lakosoknak, akik a birtokukban levő nagyszámú levélnek a rendelkezésemre bocsátásával jelentősen segítettek kutatásaimat).

A Gyulai Erkel Ferenc Múzeum Kiadványai tudományos igényű és ismeretterjesztő céllal Gyula és környéke régészeti, helytörténeti, néprajzi, képző- és iparművészeti, valamint természettudományi kérdéseivel foglalkoznak Szerkeszti: Dankó Imre

Megjelent:

I. kötet 1959.

(1—10. szám: Banner: Régi kutatók — új feladatok. Hunya: Adatok a Tanácsköztársaság gyulai történetéhez. Erdős: A Békés megyei cigányok. Hanzó: Feudalizmuskori áruterelés és iparfejlődés Békés megyében. Szűcs: Békési históriák. Nagy: Adatok Doboz gabonatermesztéséhez. Dankó: A Körösköz— bihari hajdúság. Lakatos—Péter: Juhász Gyula és Gyula. Jelentés a gyulai Erkel Ferenc Múzeum 1959. évi munkájáról).

II. kötet 1960,

(11—20. szám: Dankó I.—Korek J.: Kötegyán. Marik p.: Gyula mezőgazdasági fejlődése 1945—1960. Dorogi M.: Adatok a szarvasi szűcsmesterséghez. Sólymos E.: Adatok a Fehér-Körös halászatához. Sonkoly L.: Erkel Bánk bánja — Erkel kéziratos férfikara Gyulán. Csatári D.: Veress Endre emlékezete. — Veress E.: Báthori István Habsburg-ellenes politikája. Csákabonyi K.: Békés "megyei boszorkányperek. Déthsy M.: A gyulai veduták kérdése. Katona I.: A bérharc formái kubikmunkán. Orosz L.: Pálffy Albert. Jelentés a gyulai Erkel Ferenc Múzeum 1960. évi munkájáról.)

III. kötet 1961.

(21—30. szám: Banner János: Márki Sándor emlékezete. 4 Ft; Szabó Ferenc: Dologház Gyulán 1837—46. 4 Ft; Erdei Aranka: Adatok Körösnagyharsány parasztságának történetéhez. 5 Ft; Ifj. Bartók Béla: Bartók Béla Békés megyei kapcsolatai - Vargyas Lajos: Az Alföld és Bartók békési gyűjtése a folklórkutatásban. 4 Ft; Balogh István: Tanyák és majorok Békés megyében a XVIII—XIX. században. 4 Ft; Béres András: Tiszántúli híres betyárok. 5 Ft; Czeglédi Imre: Petőfi Gyulán. 3 Ft; Dankó Imre: Szakái Lajos. 4 Ft; M. Kiss Pál: Jankó János. 10 Ft; Jelentés a gyulai Erkel Ferenc Múzeum 1961. évi munkájáról, 3 Ft.)

IV. kötet 1962.

31—32. Juhász Kálmán: Egy dél-alföldi hiteleshely. Aradi regeszták. 8 Ft. 33. Sugár István: A Békés megyei Államépítészeti Hivatal futárszolgálatja 1944—45-ben. 2 Ft.

Előkészületben:

Dankó Imre: A gyulai fazekasság. Dömötör Ákos: Sarkadi népmesék. Dankó Imre: A gyulai vásárok. Domokos Sámuel: Méhkerék hagyomány világából. M. Implom Klára: Sarkad helynevei.

Esze Tamás: A kuruc hadviselés kialakulása a Körösök völgyében. Szerdahelyi István: Gyula oktatástörténete. Hanzó Lajos: Az örökváltság kérdése Békés megyében. Dankó Imre: Körösladány népelete.

Erdei Ferenc—Parádi Nándor: A gyulai vár restaurálása — a gyulai várásatások.

Szűcs Sándor: Barangolás Békésben. Vujicsics D Sztoján: A békési szerbek. Implom József: A gyulai csizmadia cég. Dankó Imre: Gyula bibliográfiája. Kosa László: Adalékok Kötegyán településéhez. Dankó Imre: Sárosi Gyula. Bereczki Imre: Gyulai mulatások. Dankó Imre: Békési várak, erődök.

Az egyes füzetek ára a terjedelemtől függően 2—6 Ft. Múzeumunk minden barátja a negyedik kötet tíz számát 30 Ft-ért kapja meg, ha a 30 Ft előfizetési díjat az 513—504 sz. csekkszámára (számlatulajdonos: Múzeumbarátok Köre, Gyula) befizeti. Előfizetők a megjelent számokat postán kapják meg.